

MUZEJNÍ ČTVRTLETNÍK

Tanzanit

Tajemství modrého kamene,
nový muzejní přírůstek.

Strana 3

Z dějin tur(nov)istiky

Příběh Benešovy stezky
v Besedických skalách.

Strana 4

Archeologické výzkumy

Nová archeologická zjištění
z nalezišť na Turnovsku.

Strana 5

Co nás čeká a co bylo?

Přehled akcí a výstav
i fotovzpomínky.

Strana 8

Zaříkávám vás, zlé škodice!

Autor textu:

MICHAELA HAVELKOVÁ

Etnologické oddělení Muzea Českého ráje v Turnově připravuje výstavu s názvem *Ochránci – Magické praktiky k ochraně domu a hospodářství*. Návštěvníkům se otevře 20. listopadu a potrvá do 1. února 2026. Kurátorství výstavy se zhostili etnologové Václav Holas a Michaela Havelková. Výstava bude pojednávat o magické ochraně domu a hospodářství v tradiční lidové kultuře a návštěvníka uvede do světa pověřené magie. Každodenní lidské bytí bylo v minulosti ohrožováno nepředvídatelnými silami. Člověk vnímal svůj svět jako místo plné nebezpečí a nejistoty. Škodlivé a ničivé síly, které na člověka číhaly, byly různého charakteru: živelné pohromy, nemoci či nadpřirozené bytosti. Lidé proto hledali způsoby, jak se chránit – pomocí magických předmětů, bylin, rituálů a symbolů.

Jedno z široké škály témat, které výstava představí, je víra v existenci čarodějnic a jejich negativní působení uvnitř lidského

Talisman, přívěsek ze zvířecích zubů zasazených v pouzdře z obecného kovu, Čechy, 19. století.

společnosti. Tato představa byla rozšířená ve všech světových kulturách a za čarodějnicí byla považována osoba, která ve spojení s nadpřirozenými silami škodí jednotlivcům

ve svém okolí. Podle antropologických interpretací se vírou v čarodějnictví projevuje potřeba vysvětlení negativních jevů

Pokračování na straně 2

Pokračování ze strany 1

a událostí spolus potřebou nalezení jejich viníka. Lidé si jednoduše vysvětlují širokou škálu lidských problémů právě působením čarodějnic.

Osvědčenými spojenci v boji proti zlé vůli čarodějnic byly byliny, svčená voda, oheň či posvěcené předměty. Proti zlé moci a čarům chránily česnek, pelyněk, bedrník či pruty z klokoče zpeřeného. Čarodějnice odhánělo praskání bičem. Čarodějnice rovněž nemohly ublížit člověku, který u sebe nosil ochranný amulet či škapulíř.

Ze zvířat mohly čarodějnice uškodit zejména kravám a kozám. Nedostatek mléka i nemoc a úhyn dobytka byly často přisuzovány ženám, jejichž zvířectvu se „nadmíru“ dařilo. Tradovalo se, že čarodějnice stahuje mléko sousedových krav tím, že magicky napodobuje dojení a dojí přes bidlo přehozenou cích. K ochraně dobytka existovala protikouzla. Kravám se dávala topinka a posvěcené byliny. Mléko, které bylo očarované, bylo třeba vylít do ohně či šlehat prutem. Kouzlo mohl rovněž odvrátit výstřel do mléka. Úrodu měla čarodějnice odebírat tím, že v noci obcházela cizí pole a pastviny, a plachtou z nich stírala rosu nebo kosou napodobovala sečení. Zastavit ji mohly křížky z posvěcených kočiček zapíchané kolem pole.

„Obava před zlým pohledem byla v minulosti hluboce zakořeněna v celém indoevropském prostoru.“

Čarodějnice mohla člověka také uhranout. Obava před zlým pohledem byla v minulosti hluboce zakořeněna v celém indoevropském prostoru. Jedná se o představu, že jedinec má schopnost škodit druhému člověku nebo jeho majetku tím, že se na něj dívá nebo jej chválí. Následky se mohou objevit ve formě nemoci, zkázy či dokonce smrti.

Velmi rozšířeným ochranným prostředkem proti škodlivým silám rozličného charakteru bylo tzv. zařikávání. Tyto krátké magické formule v sobě spojovaly křesťanskou víru a hluboce zakořeněné pověrečné představy. Vyslovovaná magická slova člověk

Talisman, vyšíváný polštářek na prst (zeminu) s návlekem ze dřevěných korálků, Čechy, 19. století.

doprovázel krátkým rituálem, který umocňoval účinky pronášených slov. Ta bývala veršována a zpravidla se opakovala třikrát, přičemž magická moc čísla tři posilovala jejich působení. Zařikávání proti uhranutí zaznamenal učitel, spisovatel a sběratel lidové slovesnosti František Křelina na počátku 20. století ve Vyskři:

„Od zhlídnutí si člověk mohl pomoci i sám, slyšme jak: Šel do sklepa, třel si hlavu rukama a při tom říkal třikrát:

*Dvě lidské oči mně uškodily,
tři božské osoby mě uzdravily,
Bůh otec, Syn a Duch svatý.*

Pak se umyl čerstvou vodou, aby se umyly stopy uhranutí.“ ✱

Vypalování ochranného kříže hromničkou na trám.

Ochránci

Co chránilo domy našich předků před nemocemi, neštěstím nebo zlými silami? Jaké předměty, rituály a zařikadla měly zajistit bezpečí a hojnost? Výstava přibližuje svět tradičních ochranných praktik, od hromových kamenů a bylin, po zvyky a symboly chránící dům i hospodářství. Návštěvníci si budou moci prohlédnout artefakty nejen z etnografických a archeologických sbírek Muzea Českého ráje v Turnově, ale také z dalších muzeí a soukromých sbírek ze širšího regionu Podkrkonoší a Pojizeří. Na konkrétních příkladech bude možné poznat, jak se magická ochrana praktikovala, ať už šlo o zařikávání, práci s bylinami nebo uctívání svatých patronů. Výstava ukazuje, jak silně byly tyto praktiky zakořeněné v každodenním životě, jak se prolínaly s křesťanskými tradicemi a jak formovaly způsob, jakým lidé čelili nejistotě i strachu. Návštěvník se ocitne v prostoru, kde stará symbolika a pověrečné praktiky znovu ožijí, aby ukázaly svou sílu tváří v tvář temným silám, které v lidových představách přetrvávají dodnes. ✱

Kamenářský dům
Ochránci – Magické praktiky
k ochraně domu a hospodářství
20. 11. 2025 – 1. 2. 2026

Tanzanit

Autor textu:
JAN BUBAL

Také v letošním roce se nám podařilo získat finanční prostředky na cílený nákup drahých kamenů. Tím nejčennějším, který se podařilo do sbírek turnovského muzea získat, je srostlice sytě modrých krystalů tanzanitu. Tanzanit se vyskytuje na jediném místě na světě – v oblasti Merelani Hills, v okolí města Arusha a Moshi v Tanzánii. Byl objeven teprve v roce 1967, jako dosud neznámé průsvitné tmavomodré krystaly v puklinách metamorfovaných hornin. Objevitel, indický prospektor Manuel de Souza, se původně domníval, že objevil ložisko safíru. Krystaly byly odvezeny do Německa, kde byly určeny jako odrůda poměrně rozšířeného minerálu zoisitu, jejíž poutavá modrá barva je podmíněna přítomností iontů chromu a vanadu. Nový drahý kámen byl pojmenován podle země, kde byl poprvé objeven. Tanzanit získal na popularitě zejména unikátním šperkem, který byl v soukromém vlastnictví filmové hvězdy Elizabeth Taylorové. Poměrně rychle se zařadil mezi nejhodnotnější a nejoblíbenější barevné drahé kameny. Při oceňování hraje hlavní roli barva. Tomu také odpovídají ceny, které kolísají od několika stovek až po několik tisíc euro za karát suroviny (0,2 g).

„Broušený kámen, v závislosti na úhlu dopadajícího světla, mění barvu od fialové přes modrou do purpurové až po růžovou.“

Některé kameny se tepelně upravují. Nádherně modré kameny totiž můžou být narušené nežádoucími kazy žlutohnědého odstínu. Při zahřátí na 400–500 °C se barevné kazy ztrácí a kámen dostane ještě sytější

tmavě modrou barvu. Modré kameny pocházející z prvních let nálezů tepelnou úpravou většinou neprošly nebo až mnohem později. V současnosti je většina kamenů tepelně upravena (400–500 °C) za účelem vytvoření nebo zvýraznění modré až modrofialové

barvy, přičemž mnoho z nich je původně hnědých nebo světle šedých. Červený odstín viditelný při pohledu podél osy c je dobrým znamením, že barva krystalu je přírodní.

Broušený kámen, v závislosti na úhlu dopadajícího světla, mění barvu od fialové přes modrou do purpurové až po růžovou. Tento jev, takzvaný pleochroismus, je nutné brát v úvahu při orientaci kamene při broušení.

Vzorek pořízený do muzejních sbírek představuje srostlici dvou lesklých krystalů tanzanitu s nejvíce ceněnou modrofialovou barvou. Barvoměna je u tohoto vzorku velmi výrazná. Krystaly tanzanitu mají minimální poškození, a to u menšího krystalu ve spodní přední části vzorku, a dále v levé zadní části levého krystalu. Lesklé plochy krystalů tanzanitu jsou místy porostlé paralelními agregáty bílého kalcitu. Tento vzorek je netypický svojí členitostí a mnohočetnými plochami, které tvoří svrchní zakončení krystalů. Tento vzorek by se na trhu prodával za cca 130 000 Kč. ✨

Hraboši minulosti

Autor textu:
ROMAN SIROVÁTKA

Na výstavě s trefným názvem *Hraboši minulosti – archeologické postupy užité při výzkumech na Turnovsku* jsou představeny důležité analytické metody a postupy, bez kterých se současný archeolog neobejde. Vypíchnout je nutné radiokarbonovou analýzu a archeobotanické analýzy, které prakticky pokaždé zásadně napomáhají k interpretaci zkoumaných lokalit a staly se standardem.

Součástí výstavy je představení několika důležitých výzkumů provedených v posledních pěti letech. Mezi takové patří například výzkumy v průmyslové zóně Vesecko, zjištění na místě právě stavěné městské knihovny anebo prozkoumané středověké situace ve Fučíkově ulici.

Návštěvníci si prohlédnou nové zajímavé archeologické nálezy, které obohatily už tak bohaté poznání dějin regionu. Pozornost je věnována jedné z mnoha keramických nádob nalezených v posledních letech, nádobě z mladší doby bronzové pocházející z výzkumu polní cesty HPC10 v Ohrazenicích. Exponát je zajímavý jak svými proporcemi, tak i nálezovými okolnostmi.

Výstava je doplněna interaktivními prvky. Jedním z nich je animace vysvětlující radiokarbonovou metodu, dalším je skládačka určená především pro děti, na které si mohou vyzkoušet princip stratigrafie. Kromě toho je s výstavou provázána i kulturní akce *Týden experimentální archeologie*. ✨

Kamenářský dům
19. 9. – 9. 11. 2025

Z dějin tur(nov)istiky Benešova stezka

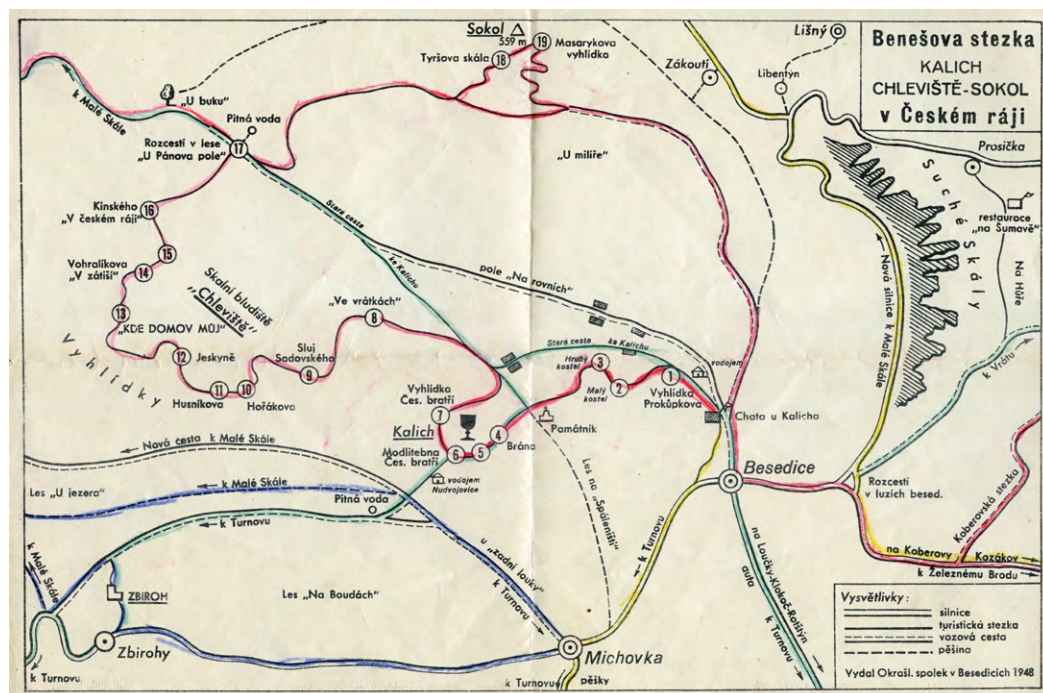
Autor textu:

ANTONÍN MOJSL

Před 90 lety, 22. září 1935, byla za krásného počasí a účasti zhruba 1000 návštěvníků slavnostně otevřena turistická stezka Dra. Edvarda Beneše, oblíbený výletní okruh v Besedických skalách. Stezka začíná v Besedících a dodnes nabízí několik krásných zastavení – skalní bludiště Kalich se slují českých bratrů, skalní labyrint Chléviště s vyhlídkami či vrch Sokol s Tyršovou skálou.

Stezku zřídil Okrašlovací spolek pro Besedice a okolí, založený v roce 1928. Spolek v čele s předsedou učitelem Františkem Hořákem a jednatelem restaurátorem Františkem Kinským se v polovině 30. let postaral o úpravu zdejších pěších cest, vysekání skalních schodů, osazení laviček, pořízení turistického značení či instalaci informačních tabulek. Nejtěžší bylo vybudování vyhlídek se železným zábradlím, kterého bylo potřeba na 300 metrů. Jednatel spolku se proto obrátil na své známé v Praze, a sice Antonín Vohralíka, majitele továrny strojních zařízení z Libně, a Antonína Husníka, ředitele letecké továrny Aero ve Vysočanech. Oba pánové potřebné zábradlí sehnali a zdarma poskytli k instalaci. Jako gesto vděku byly po Vohralíkovi a Husníkovi nově vybudované skalní vyhlídky pojmenovány.

Stezka byla nazvána po tehdejším ministru zahraničí Edvardu Benešovi, který jakožto předseda Československé obce turistické rád dopisem z 24. února 1935 s pojmenováním souhlasil a srdečně poděkoval za milou pozornost. Na návrh členů České filharmonie z Prahy bylo odsouhlaseno, aby se první vyhlídka ve Chlévištích jmenovala po národní hymně *Kde domov můj* (píseň slavila

Mapka Benešovy stezky vydaná Okrašlovacím spolkem v Besedících. (1948)

100. výročí od uvedení v Tylově hře Fidlovačka). Další dvě vyhlídky byly do map zaneseny jakožto Hořákova a Kinského – poděkování za úsilí a odvedenou práci při budování stezky. Na Kalichu pak byla upravena vyhlídka Českých bratrů a na Sokole vyhlídka Tomáše Garrigua Masaryka.

**„Díky této péči se stezka
zařadila mezi nejhezčí
v Českém ráji.“**

Na budování stezky přispěly finančními dary spořitelna v Železném Brodě, spořitelna v Turnově, kampelička v Loučkách či odbory Klubu československých turistů v Železném Brodě, Turnově a Semilech. Podpora spolku nestačila, a tak na splátky dluhů z finančně náročné akce vybíral u Chléviště dobrovolný poplatek za vstup na stezku (1 Kč). Členové spolku prováděli pravidelnou údržbu – zamestali cesty, natírali zábradlí či betonovali nové schody. Díky této péči se stezka zařadila mezi nejhezčí v Českém ráji.

Za protektorátu nesmělo být jméno Edvarda Beneše připomínáno, a tak 5. května

1939 přichází Pojizerské listy s informací o přejmenování stezky: „Po hřebenu Maloskalských skal vedla překrásná stezka, která nesla jméno druhého prezidenta republiky Beneše. Události vedly okrašlovací spolek k tomu, že v těchto dnech rozhodnuto stez-

Vyhlídka Hořákova a Husníková v roce otevření stezky. (1935)

ku přejmenovati na Besedickou. Na všech prospektech, které budou do těchto koutů zváti návštěvníky, bude uvedena dřívější stezka již s nynějším zněním“. Spolek musel rovněž odstranit na příkaz úřadů tabulky s českými názvy. Jméno prezidenta bylo do názvu stezky navraceno po skončení druhé světové války v roce 1945, za socialismu ale opět zmizelo. V současnosti je stezka v mapách označena znovu jako okruh Dr. E. Beneše a kopíruje žlutou (i částečně modrou) turistickou značku. ★

Nová archeologická zjištění

Autor textu:

ROMAN SIROVÁTKA

Na jaře a na začátku léta roku 2025 pokračoval výzkum v západní části průmyslové zóny Vesecko. Výzkum souvisel se stavbou objektů areálu Integrovaného výjezdového centra Turnov. Již v minulém roce jsme informovali o přelomovém objevu středopaleolitické stanice lovců a sběračů. V letošním roce se počet objektů z tohoto období rozšířil o jeden objekt a pro období zemědělského pravěku byly zjištěny další čtyři. Jámy sice neposkytly movité nálezy, ale byly z nich odebrány vzorky na další environmentální analýzy – antrakologickou a radiokarbonovou.

Co se týče výzkumné sezóny v roce 2024, máme k dispozici žhavou novinku ohledně datování paleolitických situací. Potvrdila se nám hypotéza, že skupina čtyřiceti jam, řazených předběžně do středního paleolitu, je skutečně tak stará, jak jsme předpokládali. Metodou opticky stimulované luminiscence se podařilo datovat objekt č. 175, jehož stáří bylo určeno na 99,8 tisíc let př. n. l. Jedná se o nejstarší takovou nálezovou situaci v celých severních a východních Čechách.

V září roku 2025 probíhal archeologický výzkum související se stavbou výzkumného centra TOPTEC v areálu bývalé Dioptry.

Pohled na objekt 214, další ohniště ze středního paleolitu.

Pohled na zkoumanou plochu v areálu bývalé Dioptry, v popředí jáma po zbořeném odkališti.

Jedná se o polohu, která úzce souvisí s přilehlou rozsáhlou archeologickou lokalitou Turnov – Maškovy zahrady (výzkumy v letech 1995, 1998, 1999–2001, 2009 a 2019). Nejprve došlo k odstranění železobetonových konstrukcí vysloužilého odkaliště a archeologickému dohledu. Během toho byl rozpoznán splach kulturní vrstvy a dva sídlištní objekty. Obě jámy obsahovaly ve výplních nejen poměrně velký počet artefaktů (štípanou industrii, kameny, mazanici, keramiku), ale také ekofakty (uhlíky), které je možné dále

analyzovat a určit přesnou dobu využívání této části lokality Maškovy zahrady. I bez analýz můžeme na základě nálezů říci, že se jedná o jámy z mladší doby kamenné – neolitu a přísluší archeologické kultuře s vypíchanou keramikou. Vzhledem k tomu, že jámy se nacházejí ve svahu, může jít o okraj osídlené plochy. Důvodem pro toto tvrzení je fakt, že v určeném časovém období lidé stavěli mohutné dlouhé domy kúlové konstrukce, které by ve svahu nešly postavit. ★

Pohled na probíhající výzkum.

Roky ležel v kopřivách a břečťanu

Autor textu:

JIŘÍ ZOUL SAJBOT

Při vyklízení zanedbaného koutu za budovou depozitářů muzea, které se uskutečnilo z důvodu zřízení lapidária, byl učiněn velice zajímavý objev. Mezi množstvím kamenických článků, jež zde byly deponovány (z velké části se jednalo o pozdně barokní až klasicistní části ostění, ale byly zde například i obrubníky), tu byl nalezen masivní kámen ve tvaru nepravidelného obdélníku. Bylo patrné, že se jedná o fragment figurálního náhrobníku, který na první pohled zaujal nebývalou plastičností reliéfu. Obvodová nápisová páska psaná pozdně gotickou minuskulou je téměř kompletně zničená, stejně hlava vytesané postavy je zcela uražená a některé části reliéfu byly zanesené zeminou, z níž vyrůstala drobná vegetace. Přesto bylo jasné, že se jedná o horní část těla muže v plátové zbroji, tedy šlechtice, a právě řemeslné zpracování napovídalo, že ne leda jakého. Při bližším ohledání začaly na světlo světa vysvítat další podrobnosti.

Zbroj má výrazně zvednuté ramenní pláty ke zvýšení ochrany krku, resp. místu, kde přilbice přiléhá k plátům chránícím tělo. Okraje plátů jsou zdobeny oblíbeným provazcovým motivem a jejich povrch již postrádá kanelování oblíbené u zbrojí prvních desetiletí 16. století (tzv. maxmiliánské zbroje). To nasměrovalo úvahy o dataci náhrobníku do druhé čtvrtiny 16. století. Nejpřekvapivější však byl celkový postoj vyobrazené osoby. Přes veškerá poškození je dobře patrné, že zpodobněný šlechtic drží v rozpráhnuté pravé ruce bojové kladivo, dobově také pro svůj

tvar zvané vraní zobák. To je velmi ojedinělé. Na naprosté většině dochovaných náhrobníků má postava statičtější, „důstojnější“ postoj. Ostatně pro příklady nemusíme chodit daleko. Podstatně lépe dochované, druhotně v kostele sv. Mikuláše zazděné náhrobníky Adama z Vartmberka (†1564) a jeho syna Kryštofa (†1584) mají onu typickou formu stojící postavy s přilbicí odloženou při pravém boku a s mečem, jenž volně přidržuje levá ruka, u boku levého. Postava na nalezeném fragmentu náhrobníku má naprosto netypicky bojovou až agresivní pozici.

Stejně tak neobvyklý je výběr zbraně. Šlechtici ve zbrojích byli zpodobňováni s mečem, který byl de facto brán i jako odznak rytířského, potažmo šlechtického stavu. Meč někdy u pravého boku doplňuje dýka, nicméně bojové kladivo je velmi nezvyklé. Zatím se v Čechách podařilo nalézt pouze dva další náhrobníky, na nichž pohřbení šlechtici v rukou svírají tento typ úderné zbraně. Jedním je náhrobník Vojtěcha

z Pernštejna (†1534), který se nachází v kostele sv. Bartoloměje v Pardubicích, a druhým náhrobník Kašpara z Lamberka (†1548) z kostela Nanebevzetí Panny Marie v Nezamyslicích (okr. Klatovy). Spíš jen jako perličku můžeme dodat, že pouze na jednom náhrobníku ze 16. století se nachází další z pobočných úderných zbraní – palcát. Jedná se o náhrobník Jana z Valdštejna (†1577) z kostela Nanebevzetí Panny Marie v Choceradech (okr. Benešov). Nutno ale znovu zdůraznit, že ani jedna postava z těchto uvedených příkladů není v útočné pozici s rozmáchnutou zbraní. To činí z nalezeného fragmentu unikát.

K celkovému určení nalezeného fragmentu náhrobníku pak přispělo konečné dočištění reliéfu od nánosů zeminy. Za levým ramenem postavy šlechtice se v oválné kartuši objevil pod turnéřským helmem s přikryvadly a klenotem v podobě orlích křídel renesančně vykrajovaný polcený štít obtočený saní (symbol řádu Uherského draka, který založil Zikmund Lucemburský). Již nebylo pochyb, že se jedná o příslušníka rodu Vartmberků a vzhledem k celkovému ztvárnění s největší pravděpodobností o Jana z Vartmberka a ze Zvířetic (†1543), otce Adama a děda Kryštofa, jež jsou zmíněni výše.

Jan z Vartmberka byl velice úspěšným hospodářem, který se nejrozličnějšími obchodními transakcemi dopracoval k tomu, že mu patřilo téměř celé střední Pojizeří, odkud jeho majetky na sever sahaly až k Ještědskému a Černostudničnímu hřbetu. Navíc podle celkového ztvárnění náhrobníku není pochyb o tom, že byl i milovníkem turnajů. ★

DRINGS

PORADENSTVÍ • SOFTWARE • HARDWARE

Dodavatel hardwaru a služeb v oblasti IT pro regionální obchodní partnery včetně Muzea Českého ráje v Turnově.

DRINGS, spol. s r. o., Turnov
www.drings.cz

Stalo se před sto lety

Autor textu:

DAVID MAREK

Japonsko a jeho lid. Tak zněl název přednášky, kterou v říjnu před sto lety uvedl pro turnovskou veřejnost v sále Střelnice spisovatel a cestovatel A. B. Svojsík (zakladatel československého skautingu). Přednášku uspořádal sbor Skautů Českého ráje v Turnově.

Výbor Krajinické výstavy, která právě skončila, oznámil ministerstvu obchodu, že přislíbenou subvenci nepotřebuje, neboť finanční výsledek výstavy byl nadmíru příznivý a není tedy nutné čerpat státní peníze.

Výročí vzniku republiky bylo 28. října 1925 oslaveno klidem práce i v oblastech s převažujícím počtem obyvatel německé národnosti. Místní noviny zhodnotily, že „i Němci konečně chápou, že musí respektovat naše zákony a bude i na nás samých, zda respekt ten potrvá i nadále“.

Redakce turnovských novin velmi ocenila, že poslední předvolební schůze Poslanecké sněmovny i Senátu proběhly velice klidně. Řečníci, až na nepatrné výjimky, věcně obhajovali svou uplynulou činnost v parlamentu nebo ve vládě a zdrželi se všech osobních útoků na činníky jiných politických stran. Byl to prý důkaz vyspělosti všech vrstev našeho občanstva a doklad všeobecného zvýšení morálky oproti rokům předchozím. Volby se konaly v neděli 15. listopadu od 8:00 do 15:00. Do Poslanecké sněmovny se volilo v sokolovně, na Střelnici, na radnici, v hotelu Slávie a Modrá hvězda. Do Senátu na chlapecké škole, v reálce (dnes budova ZUŠ na náměstí) a v hostinci U Klabanů (ul. Antonína Dvořáka, čp. 287), v hostinci pana Bečky (U Slunce v Sobotecké ulici, čp. 223) a v hotelu u nádraží (čp. 1298). V Turnově proběhly volby v naprostém klidu, k čemuž (dle pana redaktora) přispěla také nucená dvoudenní abstinence. Už v roce 1919 byl totiž vydán zákaz v den voleb a den před volbami podávat alkoholické nápoje. I první prezident silně prosazoval teorii, že politika

Zprávy z Turnova.

Výsledek voleb do poslanecké sněmovny a senátu v městě Turnově, očekávaný s velikým napětím veškerým občanstvem skončil s pozoruhodným výsledkem v poměru k volbám konaným v roce 1920. Přinášíme přehledný náčrtek výsledku voleb s porovnáním k volbám dřívějším, z něhož je zřejmo jaké přesuny ve stranách nastaly, úbytek a přírůstek hlasů jednotlivým stranám. Výsledek volby do poslanecké sněmovny v roce:

	1920	1925		
Nár. dem.	1415 hl.	1069	úbytek	346
Čsl. soc.	817 "	920	přír.	103
Soc. dem.	697 "	431	úbytek	266
Živnost.	226 "	841	přír.	615
Lidová str.	169 "	513	přír.	314
Republ. str.	132 "	171	přír.	39
Modráčk.	199 "	—		
Malorol. a domk.	6 "	—		
Komunisté	—	268		
Nár. strana práce	—	79		
Práškova strana	—	12		
Něm. soc. dem.	6 "	12	přír.	6
Něm. nár. str.	3 "	18	přír.	15
Deutsch. Freiheitspar.	5 "	—		
Zidovská strana	3 "	12	přír.	9
Něm. křesť. soc.	—	10		
Něm. nár. soc.	—	10		
Neodvis. kom.	—	3		
Něm. živn. strana	—	34		

se má dělat ve střizlivém stavu.

V Klokočí se v neděli 22. listopadu 1925 konalo velké posvícení, kde se díky panu Hlubučkovi konala velkolepá představení pro posvícenské diváky. V aréně na pískovišti před hostincem připravil španělské býčí zápasy a jízdu na velocipedu po drátěném laně z vrcholu nejvýraznější skalní věže (z Radnice) do údolí.

Městská rada se na své schůzi 24. listopadu usnesla v souladu s komitétem pro postavení pomníku padlým ve světové válce, že pomník vystaví na prostranství mezi chlapeckou školou a sokolovnou. O vypracování projektu byl následně požádán prof. Drahoňovský.

Co soudí jeden hodkovický Němec o naší republice? V poslední době byl nabídnut jistěmu Němci v Hodkovicích ke koupi laciný los věcné loterie Masarykova podpůrného fondu. Jde tu o věc velice humánní a připadající výhry jsou plně garantovány, ale hodkovický Němec nazírá na vše jinak, poněvadž nosí omamující velkoněmecké brýle a proto pravil: „Účel je dobrý, ale kdopak vyplatí ty výhry, když prý za rok Československé republiky nebude?“ – A tenhle Němec je jinak člověk dobrý, jen ta německonacionální strava, kterou je krměn, je špatná a nedivme se potom, že, když je soustavně otravován, trpí halucinacemi a jeho mozek se pomalu ale jistě rozkládá. Hlasy pojizerské, 16. 10. 1925 ★

Týden experimentální archeologie

Animální a zážitkové programy

14.–18. 10. 2025 9:00–16:00 / Vstupné 60 Kč
Muzeum Českého ráje v Turnově,
Kamenářský dům, atrium muzea

Úterý 14. 10. a středa 15. 10.

- **Příběhy ukryté v kostech**

antropolog vysvětluje, co prozradí kosti o věku, pohlaví a zdraví člověka (Marcela Horáková)

- **Život pěšáka**

služba vojáka v armádě rakouského císařství, ukázka péče o zbraň a výstroj (Matouš Holas)

- **Hraboši minulosti**

interaktivní výstava o archeologických metodách, prohlídka s lektorem

Čtvrtek 16. 10.

- **Móda lovců mamutů**

jak se stane z kůže oděv (Tonda Půlpán)

- **Pravěká vrtačka**

různé způsoby vrtání kamenných surovin v dávných dobách (Martin Drahorád)

- **Hraboši minulosti**

interaktivní výstava o archeologických metodách, prohlídka s lektorem

- **PŘEDNÁŠKA Tondy Půlpána a Martina Drahoráda / 17:00 / Vstupné: 50 Kč**

Lovecké techniky doby kamenné
Alpský jadeitit

Pátek 17. 10.

- **Jak se stavěl hrad**

staré figle na velké kameny (Jaroslav Fieger)

- **Móda lovců mamutů**

jak se stane z kůže oděv (Tonda Půlpán)

- **Pravěká vrtačka**

různé způsoby vrtání kamenných surovin v dávných dobách (Martin Drahorád)

- **Hraboši minulosti**

interaktivní výstava o archeologických metodách, prohlídka s lektorem

Sobota 18. 10.

Volný vstup v rámci Mezinárodního dne archeologie

- **Jak se stavěl hrad**

staré figle na velké kameny (Jaroslav Fieger)

Ohlédnutí za minulým čtvrtletím

Letní měsíce se u nás opět nesly v duchu pestřích programů pro malé i velké návštěvníky. Velký úspěch měl například oblíbený Den s mineralogem. Kromě stálé nabídky jsme připravili i řadu dalších zajímavých akcí, a to jak v muzeu, tak na Dlaskově statku. Každý z těchto programů přináší nejen zážitek, ale i možnost něco nového se dozvědět, ale hlavně hravou a zábavnou formou.

V červenci jsme v muzeu zažili výjimečný večer s horolezcem a dobrodruhem Markem Holečkem. Do besedy *Dotknout se štěstí* přinesl nejen silné příběhy z Himálaje, ale i spoustu lidskosti, humoru a inspirace. Vyprávěl o odvaze, přátelství i chvílích, kdy je radost blízko bolesti. Sdílel vzpomínky na expedici *Ondrova hvězda* i svůj nedávný pruvýstup na Sura Peak 2023 nazvaný *Jednoduše krásná*.

Muzejní čtvrtletník

Vydává Muzeum Českého ráje v Turnově,
Skálava 71, 511 01 Turnov
Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054
Odpovědná redaktorka: Marcela Beranová, DiS
Grafická úprava: Martina Hamouzová a Erika Hupčychová
Sazba: Marcela Beranová, DiS
Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov

V pondělí 18. srpna jsme spustili novou fotovoltaickou elektrárnu na střeše horolezecké expozice. Vyrobenou elektřinu dokážeme sami spotřebovat, a přispět tak k čistšímu a úspornějšímu provozu. Navíc jde o historicky první fotovoltaiku na kulturní příspěvkové organizaci v Libereckém kraji, což nás těší dvojnásob.

V září byla představena nová instalace kopií vzácných korun císařů a králů. Fascinující repliky pocházejí z dílny zlatníka Jiřího Urbana.

Otevřeli jsme výstavu *Hraboši minulosti*, která přibližuje svět archeologie. Ukazuje, jak archeologové pracují v terénu i v muzeu, a představuje výzkumy na Turnovsku z posledních let. Díky hravým prvkům si ji užívají nejen dospělí, ale i děti. ★

Uzávěrka tohoto čísla byla 15. září 2025.
Čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea, v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova.
Na adrese beranova@muzeum-turnov.cz si můžete objednat zaslání čtvrtletníku v elektronické podobě.
e-mail: beranova@muzeum-turnov.cz, tel.: 481 322 106
www.muzeum-turnov.cz

Kalendárium říjen, listopad, prosinec

Výstavy:

Výstavní sál

13. 6. 2025 – 1. 2. 2026 O (ne)pobití Sasíků pod Hrubou Skálou
Největší obraz ve střední Evropě pod drobnohledem archeologů a historiků

Kamenářský dům

19. 9. – 9. 11. Hraboši minulosti
Archeologické postupy užité při výzkumech na Turnovsku

20. 11. 2025 – 1. 2. 2026 Ochránci
Magické praktiky k ochraně domu a hospodářství

Klenotnice

6. 11. 2025 – 18. 1. 2026 reGenerace7
výstava současného autorského šperku

Mineralogický kabinet

15. 7. 2025 – 11. 1. 2026 Léčivé kameny

Venkovní galerie za expozicí Horolezectví
do 30. 10. Michal Resl: Komponovaná fotografie přírody Českého ráje

Dlaskův statek

1. 4. – 30. 12. Ze dřeva a proutí

Akce:

8. 10. (17:00) Česká heraldika a sfragistika
Loutkáři dětem v atriu muzea
(Přednáška Jiřího Zoul Sajbta)

14.–18. 10. Týden experimentální archeologie

18.–19. 10. Víkend Křišťálového údolí

22. 10. (17:00) Turnov na Národopisné výstavě československé v Praze
(Přednáška Václava Holase)

5. 11. (17:00) Krajinská výstava v Turnově
(Přednáška Antonína Mojsla)

19. 11. (17:00) Obraz „Pobití Sasíků“ očima archeologa (Přednáška Lenky Tuláčkové)

3. 12. (17:00) Fantasy a dějinné inspirace
(Přednáška Jiřího Zoul Sajbta)

6. 12. Vánoční zpívání na Dlaskově statku

Otevírací doba

Muzeum Českého ráje v Turnově

říjen–prosinec úterý až neděle od 9:00 do 16:00

Dlaskův statek

říjen a prosinec úterý až neděle od 9:00 do 16:00

listopad ZAVŘENO

Vánoční otevírací doba: 22. prosince zavřeno; 23. prosince otevřeno; 24.–26. prosince zavřeno; 27.–28. prosince otevřeno; 29. prosince zavřeno; 30. prosince otevřeno; 31. prosince – 1. ledna zavřeno

Změna programu vyhrazena.

Více na www.muzeum-turnov.cz